

ФІЗИКО-ХІМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ВОГНЕГАСНОЇ ДІЇ ТА ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СУХИХ ВОГНЕГАСНИХ ПОРОШКІВ

Котляр Д.О., ад'юнкт, НУЦЗ України
НК – Тищенко Є.О., д.т.н., професор, НУЦЗ України

Забезпечення сталості функціонування критичної інфраструктури - енергетичних комплексів, транспортних систем та виробничих потужностей вимагає впровадження високоефективних засобів протипожежного захисту. Сухі вогнегасні порошки (ВПП) наразі є одними з найбільш універсальних агентів для ліквідації пожеж класів А, В та С. Актуальність дослідження полягає у необхідності глибокого аналізу механізмів їхньої дії для подальшої оптимізації сумішей.

Ефективність ВПП базується на поєднанні двох ключових факторів: фізичного ефекту, шляхом створення механічного бар'єра між полум'ям та горючою поверхнею, що блокує доступ кисню, хімічної інгібіції - активні компоненти, такі як фосфати амонію $(\text{NH}_4)_2\text{HPO}_4$, карбонати та бікарбонати K_2CO_3 , NaHCO_3 , пригнічують радикальні реакції в зоні горіння [3]. За даними NIST, за певних умов порошкові склади здатні перевищувати ефективність газових систем на основі галогенів у 2–3 рази. Вплив дисперсності та модифікаторів. Дослідження останніх років підтверджують, що фізичні властивості частинок критично впливають на вогнегасну здатність. Розмір частинок до 10 μm (мікрометрів) суттєво збільшує площу активної взаємодії з полум'ям. Текучість поліпшується додаванням гідрофобного діоксиду кремнію, що знижує мінімальну вогнегасну концентрацію до $\approx 41,5 \text{ г/м}^3$ [2].

Окрім традиційних солей, розробляються синтетичні бінуکلєарні комплекси. Вони демонструють термостабільність та ефективність, що у десятки разів перевищує показники класичного амонійдигідрофосфату. Розвиток технологій спрямований на створення мікронізованих порошків з контрольованою пористістю (близько 40%), що забезпечує краще розсіювання у зоні загорання [1].

Таким чином, сухі вогнегасні порошки є високоефективними та універсальними засобами пожежогасіння, дія яких зумовлена поєднанням фізичного екранування зони горіння та хімічної інгібіції радикальних реакцій. Ключовими чинниками підвищення їхньої ефективності є оптимальна дисперсність частинок, покращені реологічні властивості та використання модифікуючих добавок, що знижують мінімальну вогнегасну концентрацію. Перспективним напрямом розвитку є створення інноваційних мікронізованих порошкових композицій з підвищеною термостабільністю та контрольованою пористістю, здатних значно перевищувати ефективність традиційних сумішей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hu Y., Zhang X., Li H., Wang J. Synthesis and study of fire suppression efficiency of novel binuclear complexes. *Journal of Thermal Analysis and Calorimetry*. 2025. Vol. 150, no. 3. P. 1145–1158. doi: doi.org. doi: 10.1007/s10973-025-14262-0.
2. Dry Chemical Fire Extinguishing Agents: Chapter 4. Gaithersburg : National Institute of Standards and Technology (NIST), 2023. 68 p.. URL: https://www.nist.gov/system/files/documents/el/fire_research/chapter-4.pdf
3. Study on Flowability Enhancement and Minimum Extinguishing Concentration of Modified Dry Chemical Powder / J. Liu, L. Wang, H. Chen et al. *Fire*. 2022. Vol. 7, no. 4. Art. 146. doi: 10.3390/fire7040146. URL: <https://www.mdpi.com/2571-6255/7/4/146>